

آیین زندگی

سال چهاردهم، شماره ۵۳ بهار ۱۴۰۳ شماره مجوز ۲۱/۰۹/۰۹/۹۷

فصلنامه علمی آموزشی
انجمن علمی - دانشجویی
تربیت مربی مراکز پیش از دبستان
مرکز آموزش علمی - کاربردی
شرکت تعاونی پیشگازان آیین زندگی

❖ بررسی کارآفرینی فناورانه در نظام آموزش عالی

❖ مختصری درباره اقتصاد آموزش (بخش سوم)

❖ بررسی ارزش غذایی و دارویی خرما از دیدگاه علم پزشکی و طب اسلامی (بخش دوم)

❖ الگویی برای اشاعه نوآوری در نظام آموزشی بخش نخست

❖ شاخه‌های مختلف حسابداری و بررسی وظایف حسابداری مالی بخش نخست

صفحه

۱

○ مطالب این شماره

○ بررسی کار آفرینی فناوری در نظام آموزشی عالی

○ شهره الفی

۲

○ مختصری دربارهٔ اقتصاد آموزشی (بخش سوم)

○ آزاده جعفری کارگر

۴

○ بررسی ارزش غذایی و دارویی خرما از دیدگاه علم پزشکی و طب اسلامی (بخش دوم)

○ ماجده شبانیان

۶

○ الکترونی برای اشاعه نوآوری در نظام آموزشی بخش نخست

○ خلیل شیروانی

۸

○ شاخص‌های مختلف حسابداری و بررسی وظایف حسابدار مالی بخش نخست

○ شهره الفی

* صاحب امتیاز:

مرکز آموزش علمی کاربردی شرکت تعاونی

پیش‌تازان آیین زندگی

* مدیر مسئول:

مریم قمی بزرگی

* سردبیر:

سمانه مرادپور

* هیئت تحریریه:

مهرانگیز میکائیلی، بهار رجبی، طیبه

مهویدی زاده، مریم قمی بزرگی

* همکاران این شماره:

آزاده جعفری کارگر، شهره الفی،

ماجده شبانیان، خلیل شیروانی،

* ویرایش:

مریم قمی بزرگی

* هماهنگی و روابط عمومی:

سلیمه پارسایی مهر

* چاپ و تکثیر:

مرکز آموزش علمی کاربردی شرکت تعاونی

پیش‌تازان آیین زندگی

* رایانامه:

aienezendegy@yahoo.com

* آدرس:

بلوار اشرفی اصفهانی، نرسیده به پل همت،

خیابان قموشی (پارک) شهرک همای جنوبی

* تلفن:

۰۲۱-۴۴۳۴۱۳۳۱

سال چهاردهم، شماره ۵۳ بهار ۱۴۰۳ شماره مجوز ۲۱/۰۹/۰۹/۹۷

بررسی کارآفرینی فناورانه در نظام آموزش عالی

ادامه از شماره قبل:

براساس تعریف «sawyer John» در سال ۱۹۵۸، کارآفرینی نه تنها در واحدهای کسب و کار، که در سایر سازمان‌ها و در همه وظایف و کارها، چه کارهای کاملاً نوآورانه یا کاملاً ساده می‌تواند دیده شود. وقتی این گونه بنگریم که کارآفرینی نه تنها جزیی از زندگی، بلکه خود زندگی است که باید از حرکت و پویایی لا زم برخوردار باشد، به جای آن که فعالیت و رشد اندیشه فراگیران را در فرآیند یاددهی و یادگیری، با رفتارهای خشک، فشرده و تکراری مسدود نماییم و فرصت اندیشیدن را از آنان بگیریم، شرایط را به گونه‌ای فراهم سازیم که تمام افراد به تلاش و اندیشه بپردازند، که در این راستا نقش آموزش عالی به دلیل تاثیرات بنیادین آن در تحولات اجتماعی بسیار بااهمیت است.

دانشگاه کارآفرین

دانشگاه، نقش بالقوه و واقعی در توسعه اقتصادی کشورها دارد. ماهیت جدید رقابت‌های بین‌المللی، این نقش را به طور بنیادی تغییر می‌دهد و اگر آن‌ها نتوانند به نهادها و دانشگاه‌های کارآفرین تبدیل شوند در توسعه ملی و منطقه ای و رقابت شکست خواهند خورد. استفاده دانشگاه‌ها از علم و دانش به ماهیت کارآفرینی آن‌ها بستگی خواهد داشت.

به دلیل مشکلات موجود در انتقال علم و به دلیل وجود شبکه‌های مختلف اقتصادی، استفاده از دانش جدیدی که بر مبنای اصول علمی ایجاد شده، می‌تواند یک عامل مهم و قوی برتری منطقه ای باشد بنابراین کارآفرین ساختن دانشگاه‌ها، تاثیر قوی و مثبت بر توسعه منطقه‌ای دارد.

دانشگاه‌ها به دنبال حفظ یا تقویت جایگاه رقابتی خود همراه با فعالیت‌هایی بوده اند که هدفشان جذب بیشتر دانشجویان جهت نیل به موفقیت است. به علاوه

آن‌ها باید فعال و نوآور باشند و توان پذیرش ریسک

را داشته باشند، آن‌ها باید یک رویکرد جامع ارزیابی اتخاذ کنند و آن را با کارآفرینی استراتژیک خود یک پارچه کنند.

دانشگاه کارآفرین یک مؤسسه خود مولد است و در روند گذر از سازمان مبتنی بر هدایا و وابسته به فضای نهادهای دیگر برای منابعش می‌باشد. انجام تحقیقات مرتبط اقتصادی، دانشگاه را وادار به برقراری ارتباط با محیط بیرونی می‌سازد. دانشگاه‌های کارآفرین موقعیت و قانون‌گذاری و دسترسی‌شان به منابع عمومی را افزایش می‌دهند. در چنین فضایی تبدیل دانش به کالای اقتصادی از سوی مؤسسات دولتی، بخش خصوصی و دانشگاه‌ها ترغیب می‌شود.

نتیجه گیری

همانطور که از مفهوم تعاریف کارآفرینی می‌توان استنباط کرد، کارآفرین سه فعالیت اصلی را انجام می‌دهد:

(۱) ایجاد کسب و کار

(۲) نوآوری در محصول

(۳) اشتغال‌زایی

در رشد و توسعه ملی، کارآفرین با ایجاد زنجیره ارزش کارآفرینی، خود را به عنوان نیروی محرکه و موتور توسعه اقتصادی مطرح می‌کند. از این رو در کشورهای پیشرفته، سیاست‌های حمایتی مناسبی را در تقویت ویژگی‌های کارآفرینانه در افراد و در مجموع ابقای روحیه کارآفرینی در سطح جامعه اتخاذ کرده اند.

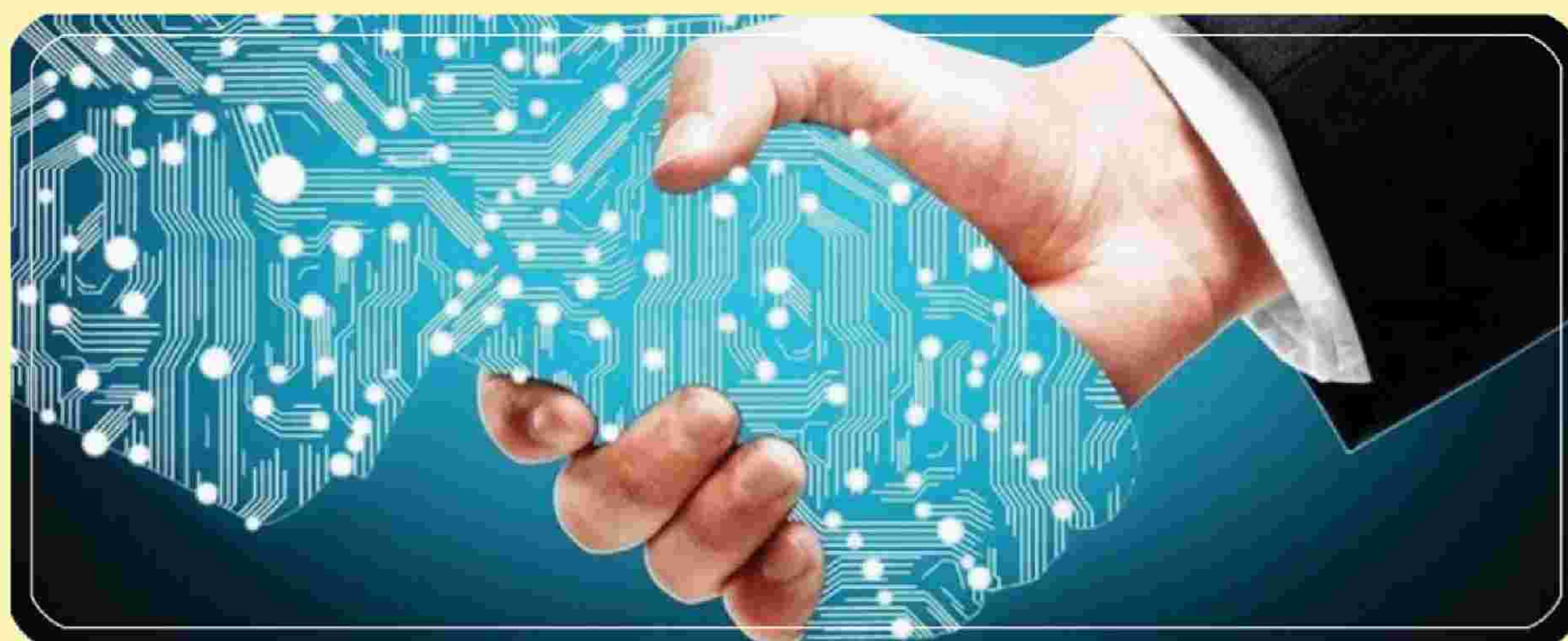
در جهان کنونی، دانشمندان کارآفرین و دانشگاه‌های کارآفرین، با تبدیل دانش به مالکیت معنوی به فضای دانشگاهی شکل جدیدی

می‌دهند. امروزه دانشگاه‌ها در بنگاه‌های ایجاد شده از سوی اعضای علمی سهم دارند. آن‌ها در جستجوی مالکیت معنوی و انتشار مقاله و شهرت علمی بیشتر از یافته‌هایشان هستند و دانشمندان دانشگاهی به مخترعین، توسعه دهندگان و کارآفرینان تبدیل شده‌اند. دانشگاه‌ها در هر یک از ماموریت‌های خود از دید فردی به دیدگاه سازمانی سوق داده می‌شوند. اشتغال‌زایی مستلزم برنامه‌های کارآفرینی به ویژه در محیط‌های آموزش عالی می‌باشد، لذا فعالیت‌های دانشگاهی ضمن ایفای نقش در تولید علم و دانش در سطح جهان، باید سهم عظیمی در توسعه صنعتی و نوآوری تکنولوژی کشور داشته باشند. بنابراین دانشگاه‌ها باید با تدوین برنامه‌های استراتژیک به سوی دانشگاه‌های کارآفرین سوق داده شوند. این امر مستلزم بسترسازی مناسب همراه با اقدامات ساختاری و غیرساختاری و توسعه تفکر و اندیشه مدیریت کارآفرینی در محیط‌های دانشگاهی است که خوشبختانه زمینه آن در کشور موجود می‌باشد.

تهیه و تنظیم: دکتر شهره الفی؛ دکترای مدیریت صنعتی مالی؛ مدیر گروه حسابداری مالی

منابع

- Prochaska, J. O., & Norcross, J. C. (2018). Systems of psychotherapy: A transtheoretical analysis. Oxford University Press
- Rivett, M., & Street, E. (2009). Family therapy: 100 key points and techniques. Routledge
- Sadock, B. J., Sadock, V. A., & Ruiz, P. (2003). Synopsis of psychiatry: behavioral sciences. Clinical psychiatry, 9, 632
- Sperry, L. (2004). Assessment of couples and families: Contemporary and cutting-edge strategies. Routledge
- Tisher, M., & Nichterlein, M. (2018). Love in Times of Cholera: Systemic Reflections on Supporting Families Through the Journey (s) of Illness. Australian and New Zealand Journal of Family Therapy, 39(2), 243-256
- Trull, T., & Prinstein, M. (2012). Clinical psychology. Toronto: Nelson Education
- Wilson, G. T., & Fairburn, C. G. (1998). Treatments for eating disorders. In P. Nathan & J. Gorman (Eds), A Guide to treatment that work. New York: oxford

مختصری درباره اقتصاد آموزش (بخش سوم)

ادامه از شماره قبل:

۱۰. مقایسه وضعیت آموزش در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه

آموزش، یکی از شاخص‌های مناسب برای درجه‌بندی توسعه یافتگی کشورها می‌باشد. در کشورهای توسعه یافته، عموماً نسبت هزینه آموزش به تولید ناخالص ملی در مقایسه با کشورهای در حال توسعه، بیشتر است. در کشورهایی نظیر کانادا، آمریکا و بریتانیا درصد هزینه آموزش به تولید ناخالص داخلی، کمتر از یک درصد بوده است، در حالی که این نسبت در کشورهای در حال توسعه بیشتر است؛ البته دولتها در مراحل توسعه یافتگی باید درصد این نسبت را افزایش دهند تا موجب تقویت قوه محرکه توسعه گردد. برخی از کشورهای در حال توسعه که به شدت گرفتار مشکل تأمین مالی آموزش هستند، قادر به افزایش این نسبت نگردیده‌اند.

نسبت هزینه آموزش به هزینه کل دولتها، و نیز نسبت هزینه آموزش ابتدایی به کل هزینه آموزش گویای این مطلب است که، آموزش، چه بخشی از بودجه دولت را به خود اختصاص می‌دهد. کشورهای توسعه یافته با ساخت جمعیت پیر، درصد کمتری از هزینه آموزش را به مقاطع ابتدایی اختصاص می‌دهند. در این کشورها، همچنین هزینه آموزش، بخش اندکی از هزینه‌های دولتها را در بر می‌گیرد و برای سایر مسائل رفاه اجتماعی، از جمله بهداشت، مسکن، و غیره، هزینه بیشتری صرف می‌کنند. کشورهای در حال توسعه نیازمندند هستند که

سهم بیشتری از هزینه‌ها را به آموزش اختصاص دهند. اگرچه، عوامل سیاسی باعث می‌شود که بخش اعظم هزینه دولت، به جای تأمین اجتماعی، به امور دفاعی سرازیر شود.

به هر حال، درصد هزینه آموزش به تولید ناخالص ملی در کشورهای توسعه یافته،

از کشورهای در حال توسعه بیشتر است. رشد بالای جمعیت باعث شده است که سرانه هزینه آموزشی در کشورهای در حال توسعه، فاصله عمیقی با جهان توسعه یافته داشته باشد

درصد توزیع ثبت نام در سطوح مختلف آموزشی نیز، گرایش کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه را در سطوح مختلف آموزشی، نشان می‌دهد. درصد توزیع ثبت نام در سطح آموزش فنی و حرفه‌ای، در کشورهای در حال توسعه، پایین‌تر از جوامع توسعه یافته است. آموزش فنی و حرفه‌ای به ویژه برای کشورهای در حال توسعه، اهمیت فراوانی دارد. تربیت نیروی ماهر، چه توسط بخش دولتی و چه توسط بخش خصوصی، نیاز توسعه یافتگی است. عدم گسترش این سطح، عمدتاً ناشی از سوء تخصیص منابع آموزشی در سطوح مختلف است. اگرچه ممکن است این استدلال که، هزینه آموزش نیروی ماهر و گسترش دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای را به ویژه هنگامی که اصلاح ساختار اقتصادی کشورها و خصوصی‌سازی در اقتصاد دنبال می‌شود، ذی‌نفعان آن پرداخت نمایند، با این حال، نقش دولتها در حال توسعه، در اختصاص منابع به آموزش متوسطه، به نحوی که، رشته‌های تخصصی با بازده بیشتر، حمایت بیشتری دریافت کنند، اهمیت خاصی دارد. صرف نظر از سطح آموزش فنی و حرفه‌ای، به طور کلی، نسبت‌های ثبت نام در مقطع متوسطه و عالی، در کشورهای در حال توسعه، بسیار پایین‌تر کشورهای توسعه یافته است. این

تفاوت‌ها هنگامی که مسئله جنسیت مطرح می‌شود، بیشتر نمایان می‌گردد. درصد توزیع ثبت نام زنان در کشورهای در حال توسعه، به ویژه در مقاطع تحصیلی آموزش عالی و متوسطه از کشورهای توسعه یافته فاصله می‌گیرد، در این کشورها، این اختلاف در توزیع ثبت نام بر حسب جنس، در مناطق شهری و روستایی مسلماً بیشتر است. علل این تفاوت‌ها که در غلبه پدیده ترجیح جنسیتی، عوامل فرهنگی، ساختار اجتماعی و اقتصادی این کشورها قابل جستجو و بررسی است و در کشورهای مختلف، تفاوت دارد.

یکی از شاخص‌های آموزشی، که میزان آن با کیفیت تحصیلی رابطه مستقیم دارد، نسبت شاگرد به معلم است. کاهش این نسبت، به ویژه در کشورهای در حال توسعه که مبتلا به آن می‌باشند، نیاز به زمینه‌های سرمایه‌گذاری و فضا سازی انسانی و مادی است، لذا نظام آموزش و پرورش نیازمند گسترش دوره‌های تربیت معلم همگام با رشد میزان ثبت نام در آموزش عمومی است. کشورهای کمتر توسعه یافته، به علت تلاش در جهت گسترش آموزش از طریق افزایش میزان ثبت نام، و رشد سریع جمعیت، با افزایش این نسبت مواجه هستند.

۱۱. تحلیل کارکردهای نظام آموزش و پرورش ایران به

عنوان یک نهاد اجتماعی

- کارکردهای نهاد آموزش در جامعه عبارتند از:
۱. ایجاد آمادگی در افراد برای قبول نقش‌های اجتماعی و شغلی؛
 ۲. ایفای نقش به عنوان وسیله انتقال میراث فرهنگی؛
 ۳. فراهم آوردن مبنای ارزیابی و فهم منزلت‌های اجتماعی؛
 ۴. فراهم آوردن تغییر و پیشرفت در جامعه از

- طریق پژوهش‌های علمی؛
۵. تقویت قدرت تطبیق افراد با ارزش‌های اجتماعی، و تسهیل روابط اجتماعی.
- بعد از انقلاب اسلامی و تحولات اجتماعی ناشی از آن، نهاد آموزش در ایران، مانند سایر نهادهای اجتماعی، دچار دگرگونی گردید و بر اساس کارکردهایی که ذکر شد، تا مدت‌ها جایگاه خود را در کل نظام پیدا نکرد؛ زیرا که

ارزش‌ها، منزلت، و نقش‌های اجتماعی تغییر کرده اند و این نهاد می‌بایست خود را با چهارچوبهای نظام جدید منطبق و متعادل می‌نمود.

اگر به کارکردهای بالا توجه کنیم، روشن می‌شود که نهاد آموزش، ابزار تحقق اهداف نظام اجتماعی است؛ بنابراین، نقشهای شغلی، ارزشها، منزلتها، و روابط اجتماعی در فرایند آموزش مشخص می‌شود. نهاد آموزش، تنها کار آماده سازی، قدرت تطبیق، و آشناسازی افراد را انجام می‌دهد، اگرچه، وظیفه بالاتر این نهاد، تعلیم و تربیتی عملی است که به توسط نسلهای قدیمی تر بر آنان که هنوز آماده زندگی اجتماعی نیستند صورت می‌گیرد.

بارزترین کارکرد نهاد آموزش، فراهم آوردن تغییر و پیشرفت در جامعه از طریق پژوهشهای علمی است. با نگاهی گذرا، شاید این طور گمان شود که، در مقطع آموزش عالی، به این عمل پرداخته می‌شود، اما، پاشیدن تخمهای تغییر و پیشرفت، قطعاً در دوران ابتدایی و متوسطه آموزشی صورت می‌گیرد. روحیه پژوهشی، و تغییر ساخت ذهنی، یکی از مبانی توسعه به شمار می‌رود. اگر بپذیریم که توسعه اقتصادی نیازمند باورهای فرهنگی مناسب و سازگار با توسعه است، صرف نظر از اینکه، این باورها چگونه انتخاب می‌شوند و چه هستند، این مدارس ابتدایی و راهنمایی هستند که، این باورها را تقویت می‌کنند و در جامعه نهادینه می‌سازند. پس تخصیص منابع را نباید برای این مقاطع به صورت محدود عرضه کنیم.

۱۲. نتیجه‌گیری و پیشنهادات

ایجاد تعادل در عرضه و تقاضای آموزشی، در چارچوب یک استراتژی توسعه اقتصادی مبتنی بر اقتصاد بازار، در یک کشور در حال توسعه، امر مهمی است. از نظر عرضه آموزش، اگرچه ارائه خدمات اجتماعی، از جمله آموزش، وظیفه اصلی دولت قلمداد می‌شود، اما، این امر بر حسب درجه توسعه یافتگی کشورها متفاوت است. یک کشور در حال توسعه، با ساخت جوان جمعیت، باید نیازهای آموزشی بیشتری را برآورده سازد، در حالی که، در مراحل توسعه یافتگی سایر بخشهای اقتصادی نیز، نیازمندی‌های مالی خاصی دارند. لذا،

عرضه امکانات آموزشی، با استفاده از توان برخی گروه‌های اجتماعی، قابل افزایش می‌باشد. این در حالی است که، دولت، هزینه آموزشی را باید با اولویتهای جغرافیایی (مناطق محروم و روستایی) و آموزشی (تکیه بر مقاطع ابتدایی و راهنمایی) تخصیص دهد. در این صورت، خصوصی‌سازی آموزشی، به تکیه بر مقاطع آموزش متوسطه و عالی، انجام می‌گیرد. این امر، از سوی دیگر، موجب کاهش تقاضای آموزشی نیز می‌گردد. با این وجود، دولت باید از طریق ارائه وام، فعال نمودن صندوقهای دانشجویی، و ترغیب دستگاههای اعتباری بانکی و غیربانکی، نظام پرداخت هزینه های آموزشی برای فرزندان مستعد طبقات محروم را سامان دهد، تا تحرک اجتماعی در جامعه متوقف نگردد. بدین لحاظ، در یک برنامه چتر ایمنی اجتماعی، که به عنوان تکمیل سیاست اقتصادی مبتنی بر بازار ارائه می‌شود، نیازهای آموزشی گروههای آسیب پذیر برآورده می‌گردد. باید توجه داشت که، وجود آموزش رایگان، و تعهد دولت به تقبل تمامی هزینه‌های آموزشی، لزوماً نشان دهنده بهبود وضع طبقات آسیب پذیر نمی‌باشد، زیرا که، با وجود آموزش رایگان، ممکن است این طبقات، به ویژه در مقاطع تحصیلی بالاتر، توانایی تأمین هزینه وسایل آموزشی، وسایل ایاب و ذهاب، لباس، و غیره را نداشته باشند. در حقیقت، یارانه آموزشی به تمامی طبقات، نه تنها توجیه اقتصادی ندارد، بلکه فاقد توجیه اجتماعی و سیاسی است.

هنگامی که هزینه آموزش در مقاطع عالی و متوسطه از سوی متقاضیات آموزش پرداخت می‌شود، یک بازار اعتباری، که توسط مؤسسات اعتباری و غیربانکی تشکیل می‌گردد، می‌تواند مشکل تأمین مالی آموزش فرزندان طبقات آسیب پذیر را رفع کند.

همگامی که دولت به طرف اقتصاد مبتنی بر بازار باز حرکت می‌کند، هزینه تأمین و تربیت نیروی متخصص را باید مؤسسات اقتصادی خصوصی بپردازند. رشد جمعیت و نیاز به مواد غذایی، اهمیت بخش کشاورزی را افزایش داده است. لذا، آموزش کشاورزی به عنوان اساسی ترین مؤلفه رشد تولید در بخش کشاورزی مورد توجه قرار می‌گیرد، و در تخصیص بودجه آموزش فنی و حرفه‌ای، اولویت به آموزش کشاورزی به ویژه گسترش مراکز آموزشی در روستاها داده می‌شود. به هر حال، دولت به عنوان یک عامل هدایت کننده؛ باید بر بازار آموزش و افزایش کیفیت آموزش، نظارت کند تا زمینه‌های لازم برای ایجاد سازوکار بازار آموزشی فراهم آید.

پیشنهادات ذیل، می‌تواند در بهبود و توسعه نظام آموزش و پرورش ایران نقش داشته باشد:

۱. اولویت دادن به آموزش ابتدایی و ادامه برنامه گسترش سوادآموزی به همراه با غنی کردن این برنامه‌ها؛

۲. گسترش آموزش کشاورزی از سوی دولت و ترغیب مؤسسات اقتصادی خصوصی برای تأمین مالی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش در کارخانه؛

۳. گسترش برنامه تربیت معلم؛

۴. بهبود وضع مواد و کتب درسی و هماهنگی آنان با راهبردهای توسعه‌ای و نیازهای کشور؛

۵. بهبود وضع اقتصادی و معیشتی معلمان؛

۶. بهبود کیفیت مدیریت مدارس شهری و روستایی از طریق تمرکززدایی و واگذاری اختیارات؛

۷. ایجاد بازار اعتباری برای تأمین هزینه های آموزشی طبقات محروم، به ویژه در مقاطع تحصیلی بالا؛

۸. تجهیز و بهبود امکانات

مدارس، و شرایط نگهداری از آنان؛

۹. بررسی و شناخت عوامل

بیرونی و درونی در آموزش به منظور

جلوگیری از کاهش میزان افت

تحصیلی.

تهیه و تنظیم: آزاده جعفری کارگر، دکترای

اقتصاد مالی، مدیر گروه کسب و کار و مسئول

بخش کارآفرینی و نوآوری

بررسی ارزش غذایی و دارویی خرما از دیدگاه علم

پزشکی و طب اسلامی (بخش دوم)

ادامه از شماره قبل:

در ادیانی مانند اسلام، مسیحیت و غیره توجه زیادی به اثرات سودمند این میوه شده است. برای افطار کردن، روزه، به‌ویژه در ماه رمضان، از یک لیوان شیر و خرما می‌توان استفاده کرد.

خواص درمانی خرما بر بیماری قلبی عروقی بخشی از آنتی‌اکسیدان‌های (توکوفرول‌ها، اسید اسکوربیک و پلی‌فنول) موردنیاز از طریق منابع غذایی تأمین می‌شود که باعث کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های سرطان، قلبی عروقی و حفظ سلامت بدن نقش اساسی دارد. میوه خرما با داشتن ویتامین و آنتی‌اکسیدان بالا (پلی‌فنول که حاوی اسیدهای فنلی، گلیکوزیدهای فلافونوئید، هیدروکسی سینامات‌ها و الیگومرهای پروآنتوسیانیدین) باعث کاهش بیماری‌های قلبی عروقی و سلامت انسان می‌شود. قرن‌هاست که از خرما به‌عنوان یک عامل ضد فشار خون استفاده می‌شود. ترکیبات موجود در خرما با کاهش فشار خون، هایپرکلسترولمی و اکسیداسیون لیپوپروتئین همراه است. بنابراین خطر بیماری‌های قلبی عروقی را به حداقل می‌رساند. میوه تخمیرشده خرما منبع خوبی از فیبر غذایی است که باعث جلوگیری از بیماری‌های قلبی عروقی و عملکرد مؤثر و بهتر دستگاه گوارش انسان می‌شود. فیبر موجود در خرما باعث کاهش کلسترول کبدی و کلسترول بد یا لیپوپروتئین با چگالی کم می‌گردد که نقش حفاظتی در مقابل بیماری‌های قلبی دارد. کبد به‌واسطه نقش مهمی در چرخش دارد. کلسترول بالا تنظیم‌کننده فعالیت پروتئین ناقل کلستریل استر است و کمبود لیپوپروتئین لیپاز نقش مهمی در تبادل لیپوپروتئین‌های بسیار کم چگالی به ایفا می‌کند، از طرفی فیبر در کاهش فعالیت ویریدی و همچنین فعالیت تأثیرگذار است و رسپتور به‌وسیله کمپلکس ایزولین/گلوکاگون تنظیم می‌شوند که فیبر می‌تواند از طریق اثر روی متابولیسم هورمون‌ها در کاهش پلاسمایی تأثیرگذار باشد.

نام خرما در قرآن و احادیث و در سوره‌های مختلفی آمده است (رعد/۴، نحل/۱۱، انعام/۱۴۱،

کوآنزیم‌آ، تولید پیریدوکسینک اسید از پیروکسال، تبدیل رتینول به رتینوئیک اسید، تبدیل تربیتوفان به نیاسین و احیای گلوکاتایون اکسید به فرم احیا باعث حفاظت از بیمارهای قلبی و سرطان می‌شود. همچنین ویتامین از طریق بیان رسپتور ۳۶، بیان فاکتور، جلوگیری از تجمع پلاکت، جلوگیری از اکسیداسیون و حفاظت علیه پراکسیداسیون لیپیدی باعث جلوگیری از بیماری‌های قلبی می‌شود.

خواص درمانی خرما بر بیماری زنان

مصرف خرما، استفاده از اکسی‌توسین و پروستین بعد از زایمان را کاهش می‌دهد و باعث کاهش زمان مرحله تحریک زایمان می‌شود. خرما به‌دلیل اسید چرب اشباع و غیراشباع، در سنتز پروستاگلندین نقش دارد و از این طریق می‌تواند در ذخیره انرژی، تقویت عضلات رحم و کاهش خونریزی ناشی از زایمان مؤثر باشد.

«وَهُزَى إِلَيْكَ بِجَذْعِ النَّخْلِ تُسَاقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا»: و تنه درخت خرما را به طرف خود (بگیر و) بتکان بر تو خرما می‌ریزد (مریم/۲۵). این آیه هنگام تولد حضرت عیسی به حضرت مریم نازل شده است. انتخاب خرما از میان میوه‌ها به جهت اهمیت و فواید بسیار این میوه است. این آیه می‌تواند مزیت و رجحانی برای خواص تغذیه‌ای این میوه باشد. واژه رطب در این آیه اشاره مستقیم به خرما می‌تواند باشد. از آیه مذکور درمی‌یابیم که خرما غذایی کامل و مناسب برای زنان باردار از ماه آخر حاملگی تا بعد از تولد نوزاد است و حاوی آثار مثبت هم برای نوزاد و هم برای مادر است. همچنین که پیامبر اکرم (ص) فرمود: اگر زنی فرزندی زاید، اول چیزی که می‌باید بخورد خرما می‌شیرین است، زیرا اگر چیزی بهتر از آن بود، خداوند جناب مریم را از آن اطعام می‌کرد موقعی که عیسی علیه السلام را زاید.

خرما در زنان باردار دارای اثرات مفید است که در سوره مبارکه مریم هم به آن اشاره شده است. این میوه باعث تقویت انقباض و عضلات دهانه رحم در ماه‌های آخر حاملگی می‌شود. همچنین باعث کاهش فشار خون در زنان باردار برای مدت‌زمان کوتاهی می‌شود که باعث کاهش میزان خونریزی در حین زایمان می‌شود. خرما از طریق تأثیر بر گیرنده‌های اکسی‌توسین باعث پاسخ بهتر عضلات رحم به اکسی‌توسین و انقباضات مؤثرتر رحم می‌شود. ترکیبات خرما باعث کشیدگی رحم و آمادگی آن برای زایمان و برگشت رحم به فرم قبل از حاملگی بعد از زایمان و کاهش خونریزی در

انعام/۹۹، یس/۳۴، طه/۷۱، مریم/۲۳، مریم/۲۵، اسراء/۹۱، عبس/۲۹، الرحمن/۱۱، ق/۱۰، شعرا/۱۴۸، قمر/۲۰، رحمن/۶۸ و مؤمنون/۱۹. در طب اسلامی بیان شده است که خرما برای بیماری‌های قلبی عروقی مفید است، همچنین در طب سنتی عمومی، یونانی، رومی، ایرانی، چینی و هند جهت رفع ضعف، بی‌ثباتی حافظه، تب، درد، اختلالات عصبی، نابوری زنان و مردان، سیاه‌سرفه، دردهای مفاصل و به‌عنوان آرام‌بخش، خلط‌آور، ملین و ادرارآور استفاده می‌شود. بررسی خواص تغذیه‌ای و درمانی خرما در قرآن، احادیث، طب سنتی و نوین نشان داد که خرما از طریق جلوگیری از تجمع پلاکت‌ها و اکسیداسیون پروتئین‌های با چگالی پایین باعث جلوگیری از بیماری‌های قلبی عروقی می‌شود. همچنین ترکیبات فنولی موجود در خرما به کاهش فشار خون از طریق خاصیت ضدالتهابی و ضدترومبوز آن منجر می‌شود. خرما بسیار غنی از ویتامین و فیبرهای غذایی است.

آنتی‌اکسیدان‌های موجود در خرما همچنین می‌توانند به کاهش خطر سرطان و بیماری‌های قلبی عروقی کمک کنند سیستم ایمنی بدن را بهبود بخشند. تقریباً از تمام قسمت‌های این گیاه به‌عنوان داروی سنتی برای درمان التهاب، تب، فلج و اختلالات عصبی استفاده می‌شود. در طی پژوهش بررسی ارزش غذایی و درمانی خرما از دیدگاه منابع اسلامی و طب سنتی و نوین بیان شد. ریوفلاوین (ویتامین در خرما از طریق واکنش‌های اکسیداسیون احیا در انتقال الکترون، کوفاکتور آنزیم‌های اکسیداتیو، دکربوکسیلاسیون پیرووات و آلفا کتوگلوکوتارات دهیدروژناز، استیل

دوران نفاس می‌شود. مصرف شربت خرما سبب کاهش طول مدت فاز فعال زایمان و پیشرفت زایمان می‌شود. همچنین باعث کاهش خون‌ریزی بعد از زایمان و آماده‌سازی و نرم کردن سرویکس پیش از زایمان می‌شود.

خواص درمانی خرما برای التهاب و بیماری‌های گوارشی

تمام قسمت‌های خرما مانند میوه، دانه، گرده، برگ‌ها و شربت برای انسان و حیوانات مفید است. محتویات فنولیک و فلاونوئید از تشکیل پروستاگلاندین اندروپراکسید جلوگیری کرده و باعث کاهش التهاب می‌شود. میوه خرما به دلیل ترکیبات فنلی و فلاونوئیدها باعث پاسخ ضدالتهابی می‌شود.

دانه خرما از طریق مهار بیان پروتئین و فعالیت (آزادسازی نیتریک اکسید باعث اثر ضدالتهابی می‌شود. خرما از طریق کاهش بیان سیتوکین‌های پیش‌التهابی (۱۰-، ۶-) و مارکرهای آپوپتوتیک و تنظیم پروتئین ضدآپتوز ۲ باعث خاصیت آنتی‌اکسیدانی و کاهش چربی خون، جلوگیری از التهاب و آپتوز در برابر آسیب میوکارد می‌شود. عصاره گیاه خرما حاوی برخی مواد فعال مانند آلکالوئیدها، تانن‌ها، فلاونوئیدها، تریپن‌ها و قندها هستند که مسئول اثرات ضدالتهابی و ضد درد هستند. خرما خواص آنتی‌اکسیدانی، ضدالتهابی، محافظتی (از دستگاه گوارش) و ضدسرطانی دارد که برای سلامتی انسان حیاتی هستند. استفاده از ۴ میلی‌لیتر بر کیلوگرم در روز عصاره خرما باعث افزایش فعالیت آنتی‌اکسیدان کاتالاز، گلوکاتیون پراکسیداز، سوپراکسیداز دیسموتاز و نرمال کردن عملکرد مالون‌دی‌آلدید و باعث حفظ عملکرد طبیعی بافت کلیه می‌شود. قندهای قابل‌هضم (فروکتوز و دکستروز) و فیبر غذایی زیاد باعث پیشگیری از غشای مخاطی روده بزرگ می‌شود. ویتامین A غنی در خرما باعث جلوگیری از سرطان ریه و حفره دهان می‌شود.

گرده و محصولات گرده خرما دارای سابقه طولانی در طیف وسیعی از فعالیت‌های ضد میکروبی، ضد اکسیداتیو، ضد التهاب، ضد مسمومیت و حفاظت از کبد در طب سنتی گیاهی است. مواد غنی از پروتئین، اسید آمینه، ویتامین‌ها، فیبر غذایی، اسید چرب، آنزیم‌ها، هورمون‌ها، مواد معدنی، کارتنوئیدها و فلاونوئیدها باعث این خواص درمانی می‌شود.

علاوه بر توصیه‌های قرآن، پیامبر، ائمه و احادیث در بسیاری از مطالعات توصیه شده که خرما دارای

خواص ضدالتهابی، ضد میکروبی و آنتی‌اکسیدانی است که برای بیماری‌های قلبی عروقی، عفونی، دیابت، ناباروری، اسکار، زخم معده، سرطان، پارکینسون و آلزایمر مفید است. این تأیید علمی قرآن و روایات ائمه در مورد ویژگی‌های میوه خرماست. در روایتی از نبی اکرم (ص) آمده است: خرما را ناشتا بخورید که کرم (انگل) را می‌کشد. مصرف خرما و عصاره آن در طب سنتی برای درمان سرطان روده بزرگ، معده، اسهال، درد قفسه سینه، تب، آسم، سنگ کلیه، سنگ مثانه و دردهای روماتیسمی استفاده می‌شود. در پژوهشی درباره گیاهان دارویی سنتی که در قرآن کریم ذکر شده‌اند، بیان شده است که خرما تقویت‌کننده، افزایش‌دهنده قدرت باروری، بهبودی‌بخش آسم، درد قفسه سینه، تب، سوزاک، اسهال، یبوست، بیماری‌های قلبی، پوست، تورم کلیه، درد روده، حمله قلبی، زخم، درد زایمان، درد معده و اختلالات کبدی و پادزهر است. رسول‌الله (ص) در مورد خواص خرما فرمودند: در خرما ۹ خاصیت است که جبرئیل به من خبر داد. بوی بد دهان را پاک می‌کند، معده را تمیز می‌کند، غذا را هضم می‌کند، بر قوت گوش و چشم می‌افزاید، پشت را قوی می‌کند، شیطان را فلج می‌کند و انسان را به خدا نزدیک و از شیطان دور می‌کند.

خواص درمانی خرما بر مغز

آهن فراوان خرما، کم‌خونی را برطرف می‌کند. پتاسیم، فسفر و منیزیم و انواع ویتامین‌های ضدافسردگی آن در تقویت مغز و اعصاب و از بین بردن خستگی، افسردگی و بدخلقی مؤثر است. خواص آنتی‌اکسیدانی خرما باعث حفاظت سلول‌های مغز در برابر رادیکال‌های آزاد اکسیژن می‌شود. میوه و دانه خرما غنی از خواص آنتی‌اکسیدانی و سایر مواد مغذی است که باعث فعالیت آنتی‌اکسیدانی، ضدقارچی، ضدقارچی، ضدپیرلیدی می و فعالیت محافظت کبدی برای انسان می‌شود. خواص آنتی‌اکسیدانی خرما از طریق

خاصیت محافظت نوروں در برابر رادیکال‌های آزاد اکسیژن باعث محافظت از مغز می‌شود.

خرما باعث افزایش سطح استروژن، تستوسترون، حجم مجموعه سلول‌های متراکم، هموگلوبین، گلبول‌های قرمز خون، رتیکولوسیت‌ها و پلاکت‌ها می‌شود. علاوه بر این مسمومیت ناشی از سرب، عوارض جانبی متیل‌پروپنیل‌ولون، ناباروری زن و مرد را درمان می‌کند. خرما باعث حفاظت از مغز و خون‌سازی می‌شود. همچنین باعث افزایش حافظه کوتاه‌مدت و تمرکز یادگیری در دانش‌آموزان می‌شود. فلاونوئید در عصاره‌های خرما باعث فعالیت آنتی‌اکسیدانی و اثر مفید آن‌ها بر سلول‌های مغز می‌شود که شامل تأثیرات مثبت بر خلق‌وخوی است.

میوه خرما در طب سنتی برای درمان اختلالات مختلف مانند اختلالات حافظه، از دست دادن هوشیاری، اختلالات عصبی و غیره در مناطق مختلف جهان استفاده می‌شود. در طی بررسی اهمیت اقتصادی و سنتی خرما مشخص شد که فرایندهای متابولیک در انسان باگذشت زمان باعث ایجاد محصولات فرعی اکسیدان و آسیب به پروتئین و لیپیدها می‌شود. این آسیب‌ها به ایجاد بیماری‌های مختلف تخریب و اختلالات مربوط به افزایش سن، از جمله سرطان، بیماری‌های قلبی عروقی، کاهش سیستم ایمنی بدن، اختلال عملکرد مغز و آب‌مروارید منجر می‌شود.

چندین عامل برون‌زای دیگر مانند سیگار کشیدن، رژیم غذایی نامناسب از جمله رژیم‌های غنی از آهن (مصرف بیش از حد گوشت) است باعث ایجاد تنش آسیب اکسیداتیو می‌شوند. در مقابل این شرایط استفاده از سبزی‌ها و میوه که شامل آنتی‌اکسیدان‌های آسکوربات، توکوفرول و کارتنوئیدها هستند، برای مقابله با این عوامل تخریبی و بیماری‌ها کارساز و مفید است. خرما یکی از منابع بسیار غنی از آنتی‌اکسیدان‌هاست که در سال‌های اخیر با تقاضای فزاینده‌ای در جهان روبه‌رو شده است. پژوهش‌های درباره میوه‌های دارویی در قرآن کریم ذکر کرده است که میوه خرما سرشار از پتاسیم و سدیم است که به تنظیم سیستم عصبی سالم کمک می‌کند. مصرف پتاسیم تا حدودی خطر سکته مغزی را نیز کاهش می‌دهد.

تهیه و تنظیم: ماجده شبانیان

کارشناس حرفه‌ای تربیت مربی پیش از دبستان

الگوی برای اشاعه نوآوری در نظام آموزشی

بخش نخست

چکیده

عصر حاضر، عصر تحولات و تغییرات پیوسته و برق‌آسا در حوزه‌های گوناگون حیات بشری است. این تحولات، پیامدهایی نیز در آموزش و پرورش دارد. نظام آموزشی برای هماهنگی با این دگرگونی‌ها و مواجهه با چالش‌های برآمده از آن‌ها، نیازمند نوآوری و تغییر است. در این راستا، پژوهش‌ها، مطالعات و طرح‌هایی انجام می‌شوند که همگی در تکاپوی جستن روش‌ها و راهکارهایی برای اصلاح محیط یادگیری و بهبود عملکرد نظام آموزشی هستند.

مقدمه

با آغاز دوران مدرن و شکل‌گیری جوامع پویا، تغییر و تحول، سکه رایج روزگار گشته است. هر روز، ایده‌ها، اندیشه‌ها، روش‌ها، ابزارها و وسایل جدیدی در عرصه‌های گوناگون به وجود می‌آیند و طی فرآیندهایی در جامعه منتشر می‌شوند. برخی روش‌ها، ابزارها و ایده‌ها به سرعت منتشر می‌شوند و برخی به کندی. برخی در جریان گسترش، متحول می‌گردند و به نحو دیگری به کار می‌روند و برخی شکست می‌خورند.

آن چه در این مقاله مورد توجه است، مرحله انطباق اجتماعی نوآوری است. تردیدی نیست که برای افزایش آهنگ پذیرش نوآوری‌ها و برنامه‌های اصلاحی در نظام آموزشی، نمی‌توان به تصادف دل‌خوش بود یا به روش‌های معمول و رایج بسنده کرد. انتشار صرف روش یا ایده‌ای نمی‌تواند به کاربست آن بی‌انجامد. زمانی می‌توان گفت، ایده یا روشی نو با موفقیت در نظام آموزشی به کار گرفته شده و به ثمر نشسته است که آن ایده یا روش تا کلاس درس و فرآیند یادگیری نفوذ کرده باشد؛ اما سرنوشت بسیاری از نوآوری‌ها با موفقیت رقم نمی‌خورد یا پشت درهای کلاس درس می‌مانند یا آن چه از آن‌ها به مرحله عمل می‌رسد، نسخه مقلوب و بی‌ثمری از اصل نوآوری است. این که چرا گروهی از نوآوری‌ها با موفقیت در بدنه نظام آموزشی گسترش نمی‌یابند و مقبولیت پیدا نمی‌کنند، پرسش مهمی است که در نظام

آموزشی، به عنوان یک چالش، به آن توجهی درخور نشده است.

الگوی پیشنهادی برای اشاعه نوآوری در نظام آموزشی

ضعف اساسی در رویکرد اشاعه، نداشتن توجه جدی به استفاده کنندگان در مرحله اشاعه نوآوری است. اساساً اگر در جریان نوآوری، معلمان (استفاده کنندگان) در حاشیه قرار بگیرند، اشاعه نوآوری به دلیل آن که تصمیم آن‌ها، در این فرآیند نقش چندانی ندارد، با مشکلات جدی روبه‌رو خواهد شد. الگوی پیشنهادی ما، در راستای رفع این ضعف اساسی، برای استفاده کنندگان در جریان اشاعه نوآوری‌ها نقش فعالی در نظر گرفته است. به عبارت دیگر، تصمیم واحد مجری (معلم یا مدرسه) در اشاعه نوآوری تعیین کننده تلقی می‌شود. به همین دلیل، این الگو تقاضا مدار نام دارد و شامل ۷ مرحله به شرح زیر است:

۱. تولید نوآوری
۲. اصلاح و متناسب سازی
۳. انتشار و اطلاع رسانی
۴. پذیرش، ایجاد آمادگی و تقاضا
۵. بررسی تقاضای مدرسه
۶. پشتیبانی از مدارس متقاضی اجرای نوآوری
۷. بازخورد و اصلاح

۱. تولید نوآوری

در این مرحله، ایده‌ها، توسط نوآوران و پژوهش‌گران، براساس دانش موجود، تجربیات، مطالعات و حتی پیشنهاد گروه‌های دیگر تولید

می‌شود. تردیدی نیست که خلق نوآوری شکل‌های پیچیده‌ای دارد و نمی‌توان به سادگی آن را تبیین کرد. در این بخش هم قصد بررسی آن را نداریم. نکته مهم این است که در برخورد با چالش‌ها و نیازها، ایده‌ای خلق می‌شود و مورد بررسی ابتدایی قرار می‌گیرد. تصمیم گیرندگان و سیاست گذاران نظام آموزشی، با ایده‌های جدید برخورد می‌کنند و آن‌ها را راهگشا می‌یابند. پذیرش نخستین ایده یا خلق روشی جدید برای حل مسئله‌ای و رویارویی با چالشی خاص، آغاز حرکت است، نه تمام حرکت. سپس، لازم است تناسب محصول تولید شده با ویژگی‌های پذیرندگان بالقوه آن، مورد بررسی دقیق علمی قرار گیرد؛ زیرا آن چه در نهایت حرکت اصلاحی دنبال می‌کند، کاربرد راهکار و روش و ابزار، جدید توسط کاربر است. اگر راهکار و روش و ابزار با دانش، آگاهی، علایق و توانایی‌های کاربران، تناسبی نداشته باشد، نمی‌توان به اجرا و کار بست آن امید داشت. راه کار و روش‌های پیچیده و ناهماهنگ با شرایط موجود عمدتاً توسط کاربران به سرعت پس زده یا مورد قبول واقع نمی‌شود. به سخن دیگر، لازم است محیط اشاعه نوآوری، قبل از تدوین نهایی، مورد واکاوی قرار گیرد.

۲. اصلاح و متناسب سازی نوآوری با ویژگی های پذیرندگان و محیط اشاعه

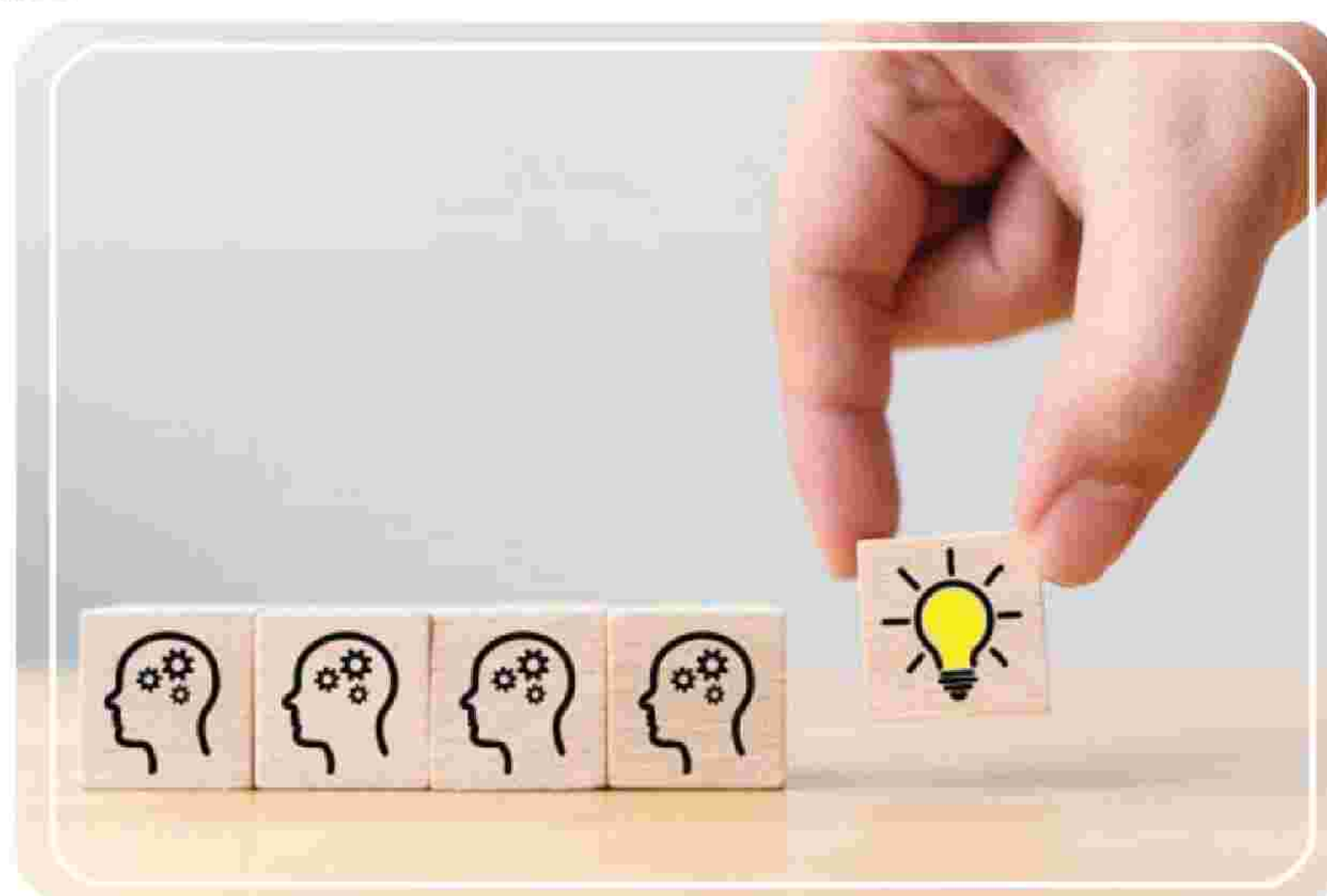
در این مرحله، براساس اطلاعات به دست آمده از بررسی‌های میدانی از پذیرندگان و محیط اشاعه تغییرات لازم در محصول ایجاد می‌گردد. در واقع تلاش می‌شود، اعتبار محصول به لحاظ علمی و فنی افزایش یابد. با افزایش تناسب محصول با شرایط محیطی و ویژگی‌های پذیرندگان، احتمال پذیرش نوآوری بالا می‌رود. راجرز و شومیکر (۱۳۷۷) درباره ویژگی‌های نوآوری، به پنج ویژگی مهم اشاره کرده‌اند که وجود آن‌ها آهنگ پذیرش نوآوری را در جامعه هدف بالا می‌برد. این ویژگی‌ها که بیشتر، به ادراکات «پذیرندگان بالقوه» از نوآوری عنایت دارد، عبارت‌اند از:

۱. مزیت نسبی: یعنی درک افراد از میزان مفید بودن نوآوری که می‌تواند تابعی از نتایج پذیرش نوآوری؛ مثل راحتی، اعتبار اجتماعی و رضایت خاطر باشد.

۲. سازگاری: یعنی هماهنگی نوآوری با تجربه‌ها و ارزش‌های موجود.

۳. پیچیدگی: یعنی میزان دشواری یادگیری نوآوری و کاربست آن. این ویژگی

سلبی است نه ایجابی.

۴. آزمون‌پذیری: یعنی امکان آزمون نوآوری در سطحی محدود و نیز بررسی نتایج و چگونگی اجرای آن.

۵. مشاهده‌پذیری: یعنی قابل لمس بودن نتایج نوآوری برای کاربران.

بر این اساس، در بازبینی نوآوری، لازم است با توجه به ادراکات کاربران از نوآوری، اصلاحاتی در آن به عمل آید؛ به گونه‌ای که بیشترین ویژگی‌های یاد شده در آن لحاظ شود. به هر حال، لازم است به پدیده رد در اشاعه نوآوری نیز اندیشند؛ زیرا رد شدن می‌تواند سرنوشت یک نوآوری باشد. تردیدی نیست که در تولید و اشاعه هر نوآوری، اگر کاربران، به ویژه معلمان، در حاشیه قرار گیرند و پذیرندگانی منفعل باشند، در بلند مدت، تقدیری نامبارک در انتظار آن نوآوری خواهد بود.

آنچه در خصوص شناخت محیط اشاعه و تناسب نوآوری با آن، مورد نظر است، مفهومی است که ساری و برمن (۱۹۹۸) آن را انطباق اجتماعی نام نهاده‌اند. از جمله مشکلاتی که در راه اشاعه نوآوری وجود دارد، یکی همین انطباق اجتماعی است، در حالی که تولیدکنندگان و تصمیم‌گیرندگان بیشتر بر انطباق فنی نوآوری توجه دارند. یعنی صرفاً به صحت و دقت در نوآوری توجه می‌کنند؛ اما این بخشی از کار است. نوآوری، برای موفقیت در جریان اشاعه؛ باید با محیط اشاعه جوش بخورد و با نظام اجتماعی انطباق پیدا کند. در این مرحله، با عنایت به شناخت کاربران بالقوه و نیازهای آنان و شناخت شرایط محیطی، علاوه بر انطباق فنی، به مؤلفه‌های انطباق اجتماعی نوآوری نیز توجه شده است.

۳. انتشار و اطلاع‌رسانی

اطلاع‌رسانی مرحله‌ای است که طی آن کاربران بالقوه نوآوری و یا گروهی که کم و بیش در معرض نتایج نوآوری قرار می‌گیرند، از جریان تولید و ایجاد نوآوری مطلع می‌شوند. برای اطلاع‌رسانی، الگوهای گوناگونی شناسایی شده که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

- الگوی تزریقی با یک مرحله‌ای
- الگوی دو مرحله‌ای
- الگوی چند مرحله‌ای
- در الگوی نخست، پیام‌ها از

طریق رسانه‌های گروهی مستقیماً به توده مردم

می‌رسند و بدون هیچ واسطه‌ای توسط آن‌ها دریافت می‌شوند. انتظار می‌رود که تغییرات مورد نظر، مانند تغییر نگرش درباره یک محصول یا یک فرد، در مخاطبانی ایجاد شود. در نقد این الگو، گفته شده که خیلی ساده است و واقعیت‌های اجتماعی را در نظر نمی‌گیرد. (راجرز و شومیکر، ۱۳۷۷)

در الگوی دوم که بسیار از آن استقبال شده است، عمل انتقال اطلاعات، با توجه به روابط اجتماعی بین اعضای جامعه صورت می‌گیرد. براساس این الگو، ابتدا افکارسازان تحت تأثیر پیام قرار می‌گیرند؛ زیرا این گروه ویژگی‌های فردی و اجتماعی خاصی دارند و به سبب همین ویژگی‌های اجتماعی و روابطی که با اعضای جامعه دارند، اطلاعات از طریق شبکه‌های ارتباطی آن به دیگر اعضای جامعه می‌رسد. به کارگیری افکارسازان، از جنبه‌های مثبت الگوی دوم است؛ اما این الگو، تمامی حقایق اجتماعی انتشار افکار و اطلاعات را در نظر نمی‌گیرد.

در الگوی سوم، مراحل انتشار آن چنان مهم نیست. گروهی به دلایل اجتماعی پیام را در مراحل اولیه می‌گیرند و گروهی دیگر به صورت غیرمستقیم از منابع دیگر دریافت می‌دارند. تردیدی نیست که الگوی سوم برای محیط‌های آموزشی مساعدتر است؛ زیرا کارگزاران آموزشی از تعاملات درونی بالایی برخوردارند و اطلاعات از طریق آن‌ها گسترش می‌یابد.

۴. پذیرش، ایجاد آمادگی در مدرسه و تقاضا

بی‌تردید، مدتی طول خواهد کشید تا مدرسه به عنوان نظامی اجتماعی، خود را برای پذیرش نوآوری آماده کند. تجربه موفق در یک مدرسه، می‌تواند زمینه پذیرش را در مدارس دیگر فراهم

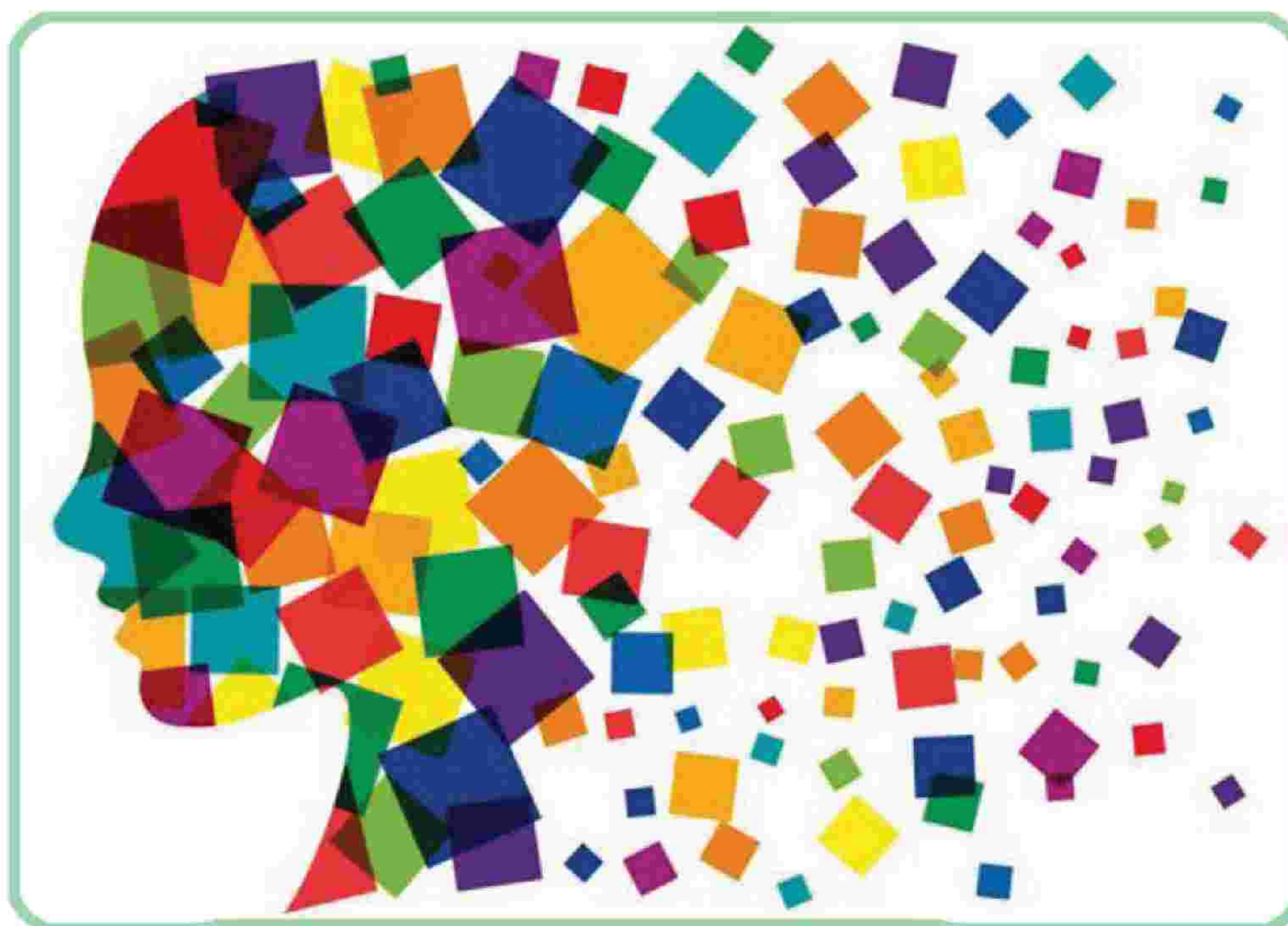
آورد. به هر حال، پذیرش یک نوآوری نمی‌تواند صرفاً مبتنی بر تصمیم فردی مدیر مدرسه باشد تجربه نشان داده است که تصمیم‌گیری فردی در مورد نوآوری، در معلمان مقاومت‌های منفی و پنهان ایجاد می‌کند. لذا در این الگو، تصمیم‌گیری برای بهره‌گرفتن از یک نوآوری مفید، به صورت مشارکتی انجام می‌پذیرد، یعنی ارکان اصلی مدرسه؛ (معلمان، والدین و مدیریت مدرسه) در آن مشارکت دارند. این مشارکت، عاملی بسیار مثبت در استقرار نوآوری در مدرسه است. ساری و برمن (۱۹۹۸) نیز به این موضوع اشاره کرده‌اند و آن را یکی از چالش‌های پیش روی نوآوری‌ها دانسته‌اند. در واقع، با اعلام آمادگی آموزشگاه برای پذیرش و اجرای نوآوری، مرحله‌ای دیگر از مراحل اشاعه نوآوری آغاز می‌شود. نقطه عطف گسترش نوآوری نیز همین نوع تصمیم‌گیری است؛ یعنی پذیرش گروهی نوآوری. بعد از این تصمیم‌گیری موضوع به مسئولان مربوط اعلام می‌شود. نکته شایان ذکر این است که درخواست و تقاضای مدرسه، محور و اساس این شیوه اشاعه است. بر همین اساس- همان‌گونه که پیشتر اشاره شد- در مرحله تولید، یکی از ابعاد تولید نوآوری، تهیه و تدوین ملاک‌های (شرایط) مناسب برای اجرای نوآوری است؛ به ویژه شرایطی که به مدرسه مربوط می‌شود. این شرایط، مبنای تلاش‌های مدرسه در مسیر زمینه‌سازی برای اجرای نوآوری است. هم چنین ملاک و معیاری است برای پذیرش تقاضای مدارس که برای اجرای نوآوری اعلام آمادگی کرده‌اند.

۵. بررسی تقاضای مدرسه

براساس آن چه در مرحله قبل گفته شد، درخواست و شرایط مدرسه، مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این کار، ملاک‌هایی که پیشتر از آن‌ها سخن به میان آمد، راهنمای تصمیم‌گیرندگان است. مدارس متقاضی باید حداقل شرایط لازم را برای اجرای نوآوری در مدرسه داشته باشند. چنانچه مدارس متقاضی، زمینه‌های مناسبی برای اجرای نوآوری فراهم کرده باشند، با درخواست آن‌ها موافقت می‌شود. این موافقت به معنای ورود به مدرسه به حلقه طرفداران نوآوری مورد نظر است.

ادامه دارد...

نویسنده: خلیل شیروانی
مدرس مرکز و دکترای مدیریت آموزشی

شاخه‌های مختلف حسابداری و بررسی وظایف حسابدار مالی

بخش نخست

چکیده

تعاریف متعددی برای مفهوم حسابداری وجود دارد؛ در میان این تعاریف، آنچه که ملموس است ضرورت وجود حرفه حسابداری در هر کسب‌وکاری است. چراکه از زمان قدیم تا به امروز در تمامی داد و ستدهای اقتصادی و اجتماعی، حسابداری نقش پررنگی داشته است. در حقیقت حسابداری یکی از عوامل موثر در بقای هر کسب‌وکاری است و طبق تعریف ویکی‌پدیا، به نوعی زبان تجارت نیز خوانده می‌شود. یک حسابدار با ارائه گزارشات مالی و تحلیل و بررسی شرایط اقتصادی در هر کسب‌وکاری، اطلاعات لازم را در اختیار تمامی مدیران و ذینفعان اقتصادی قرار می‌دهد. در واقع این حسابدار است که با یک زبان مشترک که همان حسابداری است، رابط تمامی بخش‌ها، مشاغل، فعالیت‌ها و افراد است. در ادامه مقاله کوتاه حسابداری، شاخه‌های آن و آینده حسابداری را مطالعه خواهید کرد.

واژگان کلیدی: حسابداری، مالی، وظایف

مقدمه

حسابداری مدرن برای اولین بار با تعریف واژه تراز و تعادل در حساب‌ها توسط پاچولی در سال ۱۴۹۴ مطرح شد. کتاب پاچولی، اولین منبع حسابداری مدرن تا به امروز است. هرچند برخی از اسناد کشف شده در مورد حسابداری حکایت از این دارد که متعلق به ۲۰۰۰ تا ۳۳۰۰ سال قبل از میلاد مسیح هستند و در مصر و بین‌النهرین به دست آمده بودند. این اسناد نشان دهنده این است که وجود تجارت و معامله بین افراد، آن‌ها را به داشتن چنین اسنادی نیازمند کرده است. در ایران هم داده‌های تاریخی که از شهرهایی مثل شوش به دست آمده است نشان می‌دهد که این موضوعات در کشور ما هم رواج بسیاری داشته است. در ضمن در دوران هخامنشیان هم نظام اداری بسیار منظمی وجود داشته است و موضوعات مالی و دستمزد افراد مورد توجه پادشاهان بوده است. پیشرفت در زمینه حسابداری در تمامی دوره‌ها در ایران ادامه یافت و در دوران مشروطه نیز به اوج خود رسید.

اگر به حسابداری و امور مالی علاقه دارید، اگر فردی منظم و دقیق، باحساب‌و‌کتاب و دارای ذهنیتی تحلیلی‌گر هستید، این رشته مناسب فردی همچون شماست. همانطور که از گذشته تا به امروز حسابداری اساس تصمیمات مالی و آینده هر کسب‌وکاری بوده، امروزه نیز با گسترش تکنولوژی‌های جدید مانند AI و IOT و افزایش نیاز بازار کار به فردی که از تخصص و دانش کافی در حسابداری برخوردار باشد بیش از پیش نیاز است.

تعریف خلاصه حسابداری این است که در این رشته (accounting) فرایندهایی نظیر جمع‌آوری اطلاعات، ثبت و طبقه‌بندی کردن اطلاعات و خلاصه کردن آن‌ها وجود دارد و همچنین حسابدار باید کار تنظیم گزارش‌های مالی را نیز انجام دهد. حسابدار با انجام دادن این کارها و تنظیم این اطلاعات موجب می‌شود که افراد مربوط به آن ارگان مانند معاونان و مدیران و یا ناظران مالیاتی بتوانند به این اطلاعات رجوع کنند و از آن‌ها استفاده کنند.

• یک حسابدار چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟

کسی که می‌خواهد یک حسابدار شود باید به این نکته توجه داشته باشد که علاقه داشتن به ریاضیات یکی از شروط لازم برای این کار است. به کسانی که از ریاضی فراری هستند توصیه می‌کنیم که به هیچ عنوان سمت رشته حسابداری نیابند. به دلیل این که شما در حسابداری همیشه با اعداد و ارقام سر و کار خواهید داشت. البته تنها علاقه به ریاضیات نیست که از شروط لازم برای حسابدار شدن است بلکه یک حسابدار باید به اصول نگارشی هم مسلط باشد.

علاوه بر این‌ها باید این نکته را نیز به شما بگوییم که حسابدارها معمولاً در سر کار، ساعت‌های زیادی را بر روی یک صندلی و پشت میز می‌گذرانند و کسی که می‌خواهد حسابدار شود باید تحمل این کار را هم داشته باشد. حسابداری شغلی است که می‌تواند برای شما درگیری‌های ذهنی زیادی به وجود آورد. معمولاً کسانی که حسابدار یک شرکت هستند، حتی در تعطیلات نیز نمی‌توانند بی‌خیال امور مالی و حسابداری شرکت خود شوند.

البته هدف ما این نیست که این شغل را کار سختی جلوه دهیم فقط خواستیم که شما در مورد حقایق این رشته بیش‌تر بدانید. لازم به ذکر است که کسانی هستند که آن

آقای فضل الله اکبری که در سال ۱۳۰۰ متولد شدند را نیز پدر علم حسابداری ایران نامیده‌اند. حسابداری به عنوان یکی از رشته‌های تحصیلی پرطرفدار به حساب می‌آید که سالانه تعداد زیادی از دانشجویان در این رشته فارغ‌التحصیل می‌شوند. در واقع رسیدگی به امور مالی و حسابداری در هر مکانی وجود دارد و این کار را باید به کسانی سپرد که در اصول حسابداری، خبره باشند. در گذشته این امور در ارگان‌های مختلف معمولاً به دست کسانی انجام می‌شد که امور مالی را به صورت تجربی آموخته و شاید هم خیلی بر آن تسلط نداشتند.

اما امروزه به دلیل این که زمان، اهمیت زیادی پیدا کرده است، معمولاً از فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در این امور استفاده می‌شود تا علاوه بر انجام دادن دقیق امور، کارها را با سرعت و کیفیت بیش‌تری انجام دهند. در واقع کار حسابداری، امروزه به خودی خود یک تخصص مستقل محسوب می‌شود و باید کسانی در این کار فعال باشند که حسابداری را به طور تخصصی مطالعه و تجربه کرده باشند.

تحقیق درباره رشته حسابداری چیزی است که بسیاری از دانشجویان به دنبال آن هستند و می‌خواهند از ابتدا مسیر کاری خود را مشخص کنند. بسیار از افراد در زمان انتخاب رشته دانشگاه، براساس رتبه و نام دانشگاه، تصمیم‌گیری نهایی را انجام می‌دهند؛ بدون اینکه در مورد رشته تحصیلی و آینده شغلی‌شان بررسی‌های کاملی را انجام داده باشند. ما به شما پیشنهاد می‌کنیم ابتدا بر اساس علاقه و پس از آن آینده حرفه کاریتان تصمیم‌گیری انجام دهید.

قدر به این رشته علاقه دارند که اصلاً احساس سختی در این کار نمی‌کنند و این شغل برای آن‌ها خیلی هم شیرین است. اما حسابداران هم همانند افراد حاضر در هر حرفه‌ای، دارای ویژگی‌های مشترکی هستند. (البته نمی‌توان این ویژگی‌های شخصیتی را به همه افراد تعمیم داد)

برخی از ویژگی‌های حسابداران به شرح زیر است:

- ذهنیتی منظم و منطقی
- با پشتکار، متمرکز و دقیق
- دارای اعتماد به نفس و روحیه درستکاری

- علاقه‌مند به کسب دانش و به‌روز بودن
- فرصت‌های شغلی حسابداری

حسابداری از جمله مشاغل ضروری هر کسب‌وکاری است. هر کسب‌وکاری بسته به حجم فعالیت، حداقل به یک حسابدار برای سروسامان بخشیدن امور مالی نیاز دارد. پس اگر شما در ابتدای مسیر انتخاب رشته و حرفه هستید و به حسابداری علاقه‌مندید؛ شک نداشته باشید که این حرفه آینده شما را می‌سازد! همچنین اگر به دنبال تحقیق رشته حسابداری هستید در ادامه مطلب با ما همراه باشید.

در رده‌بندی مشاغل سخت حسابداری در رتبه پنجم قرار دارد و این به معنای حساسیت این حرفه در بقای هر کاری است. از طرفی حسابداری در لیست فهرست اولیه مشاغل پردرآمد دنیا نیز به‌شمار می‌آید. شاید یک حسابدار همانند پزشک و یا خلبان با جان افراد کاری نداشته نباشد ولی اطمینان از وضعیت مالی هر شرکت و یا هر فردی در ذهن توانمند و با خرد اوست که انجام می‌پذیرد. اگر به عنوان یک حسابدار در یک مجموعه مشغول به کار هستید، حتما یکی از این سمت‌ها را خواهید داشت:

• حسابدار عمومی

حسابدار یک مجموعه کارهای زیادی را برعهده دارد. البته این موضوع بستگی به این دارد که حجم فعالیت‌ها به چه شکلی باشد؛ اما جمع‌آوری و ثبت و خلاصه کردن اطلاعات، طبقه‌بندی اطلاعات و تهیه گزارش‌ها و صورت‌های مالی از مهم‌ترین وظایف اوست.

- حسابدار پروژه‌ای

این شخص بر روی پروژه‌ها دقت و تسلط لازم را دارد و تنها برای این به کار گرفته می‌شود تا نظارت همه جانبه‌ای را بر روی

پروژه موردنظر داشته باشد و مواردی از قبیل پیشرفت پروژه و بررسی هزینه‌های جاری و احتمالی را گزارش می‌کند.

۱- حسابدار حقوق و دستمزد

حسابدار حقوق و دستمزد با امور مربوط به کارکنان در ارتباط است. بنابر این سطح وسیعی از امور مالی و حسابداری پرسنل به عهده حسابدار حقوق و دستمزد است. حسابدار حقوق و دستمزد زیر نظر سرپرست حسابداری فعالیت می‌کند. در زمان غیبت سرپرست حسابداری، مدیر مالی به جای او مسئولیت دارد.

۲- حسابدار صنعتی

حسابدار صنعتی وظایفی مهمی را در سازمان برعهده دارد و معمولاً با مدیریت و هیات مدیره در ارتباط بیشتری است. وظایفی مثل همکاری در برنامه ریزی و اجرای برنامه‌ها و بودجه‌های سازمان و یا تعیین ارزش موجودی بخش‌های مختلف با هدف هزینه یابی و تعیین قیمت و همچنین کنترل میزان موجودی بر عهده اوست.

۳- حسابدار انبار

تمامی وظایفی که حسابدار انبار برعهده دارد در راستای دستیابی به موجودی کمی و وضعیت کیفی کالاها و کنترل دارایی موجود در انبار است. از جایگاه انبار و بررسی موجودی آن یکی از وظایف بسیار کلیدی در هر شرکتی است، معمولاً با کمک یک حسابدار انبار می‌توان موجودی و نقطه سفارش کالاها را براحتی تحت مدیریت داشت.

۴- حسابدار مالیاتی

حسابدار مالیاتی یکی از تخصص‌هایی است که به علت اهمیت موضوع مالیات ایجاد شده است. در این شیوه کاری حسابدار به جای رسیدگی به صورت‌های مالی مختلف تنها روی مبحث مالیات و حسابداری امور مالیاتی تمرکز می‌کند. معمولاً در این سمت از افراد باتجربه و باسابقه استفاده می‌شود.

۵- حسابدار مالی

در فرآیند حسابداری مالی تجزیه و تحلیل معاملات تجاری و تهیه صورت‌های مالی انجام می‌شود که سلامت مالی یک شرکت را نشان می‌دهد. اما یک حسابدار مالی وظایفی مثل تهیه گزارش مالی، تهیه گزارش سود و زیان، انجام ممیزی داخلی و تهیه صورت‌های هفتگی جریان نقدی و کنترل مخارج و جریان نقدی را برعهده دارد.

۶- حسابدار دولتی

یک حسابدار دولتی وظایف متعددی را برعهده دارد که مواردی مثل برنامه ریزی و تصمیم‌گیری در مورد کنترل بودجه است. به عبارت ساده‌تر یک حسابدار دولتی اطلاعات مالی تمام وزارتخانه‌ها، موسسات دولتی، و ... جمع‌آوری، طبقه‌بندی، پردازش و گزارش می‌کند تا تصمیم‌گیری‌های مالی و برنامه‌های مصوب بودجه سالانه به خوبی مدیریت شود.

۷- حسابدار بیمه

یک حسابدار بیمه فرق چندانی با یک حسابدار عمومی ندارد اما تسلط بر نرم افزارهای بیمه از الزامات این شغل است. در واقع حسابدار بیمه به حساب و حق بیمه شدگان تامین اجتماعی رسیدگی می‌کنند و دارای اهمیت بسیار بالایی نیز هست.

۸- ممیز مالیاتی

ممیز مالیاتی فردی قابل اعتماد و کاردان است که از سمت وزارت امور اقتصادی و دارایی انتخاب می‌شود. وظیفه او بررسی اظهارنامه‌های مالیاتی است. او با تشخیص میزان مالیات و تعیین میزان مالیات قابل دریافت در حوزه‌های مالیاتی به فعالیت‌های مربوطه مشغول است.

۹- دستیار حسابدار

دستیار حسابدار معمولاً شخصی است که تحصیلات زیادی ندارد اما به شدت مشتاق یادگیری و پیشرفت است. بنابراین برخی از کارفرمایان افرادی با مدرک دیپلم را هم در این زمینه می‌پذیرند و این شانس را به آن‌ها می‌دهند تا به ندرت پیشرفت کنند. البته در برخی از سازمان‌ها داشتن مدرک کاردانی الزامی است. همچنین داشتن مهارت‌های کامپیوتری، سازماندهی امور، مهارت برقراری ارتباط و توجه به جزئیات از ویژگی‌های این حرفه است.

ادامه دارد...

تهیه و تنظیم: دکتر شهره الفی؛ دکترای مدیریت صنعتی مالی؛ مدیر گروه حسابداری مالی

مرکز آموزش علمی کاربردی شرکت تعاونی پشتازان آیین زندگی
بلوار اشرفی اصفهانی، نرسیده به پل همت، خیابان قموشی (پارک) شهرک همای جنوبی
تلفن: ۰۲۱-۴۴۳۴۱۳۳۱